

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim 27.02.2025

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili

1965'ten bu yana Türkiye'de göl sayısı 240'tan 54'e düşmüştür. Bu durum, geçen 60 yılda her biri sulak alan olan göllerimizin dörtte üçünden fazlasını kaybettiğimiz anlamına gelmektedir. Kalan göllerimiz de susuzluk ve kirletilme baskısı altında sık sık görülen alg patlamalarıyla can çekmektedir.

Sulak alanların yaşadığı susuzlukta en büyük neden iklim krizi gibi görünse de sanayi ve tarım amaçlı yoğun yer altı suyu kullanımının daha büyük etkisi olduğu unutulmamalıdır. Tarım alanlarında yer altı suyu kullanımı Bakanlık tarafından sınırlandırılrsa bile sanayide sınırsız kullanım söz konusudur. Pek çok sanayi tesisi izinli bir yer altı kuyusuna karşılık birkaç kaçak kuyuya sahip oldukları bilinmektedir.

Yakın geçmişimizde yeraltı kuyularından 5-10 metrede su çıkarken günümüzde bu durum birçok yerde 200 – 300 metrenin altına düşmüştür. Aşırı yer altı suyu kullanımı sulak alanların, göl ve derelerimizin de kurumasına etkili olmaktadır.

Sulak alanlarımızı tehdit eden diğer büyük sorun ise sanayi ve kanalizasyon atık suları ile kirletilmesidir. Kirletilme sulak alanın kenarına yapımına onay verilen sanayi tesisleri olduğu kadar alanı besleyen derelerin de kirletilmiş olmasıdır. Son yıllarda yapılan yanlış çevre düzenlemeleriyle çevre koruma önlemleri kaldırıp işlevsizleştirerek sermayeye kurban edilmiştir. Baca gazlarında olduğu gibi atık su deşarjlarında da arıtılmış demenin olanaksız olduğu atık sular deşarjlarla dere, göl ve deniz kıyılarımızı kısacası sulak alanlarımızı kirletilmektedir. Bu kirletilmenin bir sonucu oluşan “müsilaj” Marmara Denizi'nde günümüzde yeniden ortaya çıkmıştır. Bir deniz ekosistemi olduğu halde çoğunlukla kıyılarda gözlemlendiği için müsilaj bir sulak alan sorunudur. 2020 yılında Ergene Derin Deşarjı'nın ÇED süreci bile işletmeden Marmara Denizine boşaltmaya başladıktan kısa bir süre sonra deniz dibinde müsilaj oluşumu gözlenmiştir.

Erdek Körfezi'nde yeniden ortaya çıkan müsilaj, 6 Kasım 2024'de Marmara Adaları çevresi ile Tekirdağ kıyılarına, 13 Kasım 2024'de İstanbul Prens Adaları'na, 5 Aralık 2024'te ise İzmit Körfezi'ne ulaşarak yaklaşık 7 hafta içinde bütün Marmara Denizi'ne yayılmış durumdadır.

TBMM

24590

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili
Güvenlik Ve İstihbarat Komisyonu Üyesi

Bilim insanları, müsilajın suların ısınmasıyla birlikte ilkbahardan itibaren yüzeye çıkma ihtimaline dikkat çekmektedir. Deniz dibine çökmeye başlayan müsilaj, birçok canlı türünü tehdit ettiği gibi balıkçıların attıkları ağı da çekemez hale getirmektedir.

Müsilajın oluşmasına sebep olan onlarca faktör ve etkidenden bahsedilebilir, ancak bunların içinde sadece deniz kirliliği yani denize bilinçsizce boca edilen azot ve fosforu kontrol etmek mümkündür. Yani denizin kirlilik yükü azaltılmadığı sürece müsilaja neden olan kontrol dışı faktörlerin varlığı devam ettikçe müsilaj oluşumu da devam etmektedir.

Marmara Denizi, etrafında yerleşik yaklaşık 25 milyon nüfusun, ülkenin yarısına hizmet sunmak üzere kümelenmiş yoğun sanayinin, iki yüzden fazla akarsu tarafından taşınan yayılı kaynaklardan ulaşan kirleticilerin kısıkaçı altındadır.

2021 yılında yüksek katılımlı çalıştaylar ve bilimsel katkılarla 22 eylemden oluşan Marmara Denizi Eylem Planı (MDEP) oluşturulmuş, Müsilaj Bilim ve Teknik Kurulu kurulmuş, Marmara Denizi özel çevre koruma bölgesi ilan edilmiş, müsilajsız Marmara'ya ulaşmak için stratejik plan hazırlanmış olsa da Marmara'nın kirlilik yükü ne yazık ki azaltılamamıştır. Örneğin 2021 yılında yüzde 51 oranında ileri biyolojik arıtmaya tabi tutulan evsel atıklar, 2024 yılında ancak yüzde 0,7 ilerleme ile yüzde 51,7 oranında artırılmıştır.

Müsilajı önlemek için hazırlanan, yetersiz nitelikteki Marmara Denizi Eylem Planı'nı bile iktidar tarafından uygulamamıştır. Üç yıl sonra Ekim 2024'te müsilaj çok daha hızlı yayılarak Marmara Denizi altında yoğunlaştığından Eylem Planının en önemli maddesi atık su arıtma tesislerinin ileri biyolojik arıtma niteliğine taşınmasında %1 bile başarı sağlanamadığı ortaya çıkmıştır. Müsilajın baharı beklemeden deniz yüzeye çıkarak hızla yayılması, 2025 yılının Marmara'da üç yıl önceye göre çok daha yoğun müsilaj felaketinin yaşandığı yıl olacağını göstermektedir.

Bu bağlamda;

1. Marmara Eylem Planı içerdiği somut öneri ve eylemleriyle geçen süre zarfında uygulanmaya alınmış mıdır? Şayet 2021 yılından bu yana uygulanıyor ise müsilajın tekrar ortaya çıkma sebebi nedir? Bu hususta bir çalışmanız var mıdır?
2. Söz konusu eylem planında yer aldığı üzere Marmara Bölgesinde bulunan mevcut atık su arıtma tesislerinin tamamı ileri biyolojik arıtma tesisine dönüştürülmesi eylemi, hayata geçmiş midir? Şayet söz konusu dönüşüm gerçekleşmediyse bu hususta bir çalışmanız var mı?
3. Marmara Denizini kullanan gemilerin atık sularını denize boşaltmamaları için ne tür önlemler alınmıştır? Bu hususta kullanılan bir takip ve kontrol sistemi var mıdır? Şayet tespit edilen bir ihlal varsa gerekli cezai müeyyideler uygulanmış mıdır?
4. Marmara Denizi'nin kirlilik yükünü azaltmak için sanayi kuruluşlarının atık deşarjını akarsuların debisine göre yeniden düzenleme ve çalışır durumda olmayan atık arıtma

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 Faks: 0 (312) 420 24 76 E-Mail: cem.avsar@tbmm.gov.tr

Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA

24590

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili
Güvenlik Ve İstihbarat Komisyonu Üyesi

tesislerini çalışır hale getirmek için bir planınız var mıdır? Bu hususta ilgili mevzuat hükümlerine aykırı uygulamalara ilişkin gerekli cezai işlemler uygulanmış mıdır?

5. Sanayi tesislerinin yer altı su kuyuları ve akarsuları kirleten sanayi atıklarının denetimleri ne sıklıkta yapılmaktadır? Bu kapsamda tespit edilen kaçak yer altı kuyuları var mıdır? Bu denetimlerle ilgili cezai işlemlere ait veriler nedir?

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 **Faks:** 0 (312) 420 24 76 **E-Mail:** cem.avsar@tbmm.gov.tr
Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA